

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ, МАТЕМАТИКИ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Безпека життєдіяльності

LIFE SAFETY

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
тип дисципліни	<u>нормативна</u>
мова викладання	<u>українська</u>

Миколаїв 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів усіх спеціальностей ступеня бакалавр.

«03» березня 2025 р. 27 с.

Розробник: Січко Віктор Михайлович, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри методики викладання фізики, математики, Тубальцев Анатолій Михайлович, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» розглянуто на засіданні кафедри методики викладання фізики та математики
Протокол № 07 від «04» березня 2025 р.

Завідувач кафедри Січко Віктор Січко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського

Протокол № 2 від «06» березня 2025 р.

Голова Хрящевська Людмила Хрящевська

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу Лабарткава Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК Слободян Сергій Слободян

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю	11
8. Критерії оцінювання результатів навчання	15
9. Засоби навчання.....	15
10. Рекомендовані джерела інформації	16

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	А Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 1	А3 Початкова освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету		15 год.	4 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Практичні	
Загальна кількість годин – 90		15год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3/3; самостійної роботи студента – 5/3		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год	
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу- полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання курсу- передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- сучасні проблеми і головні завдання безпеки життєдіяльності;
- нормативно-правові акти в області забезпечення безпеки;
- організаційно-правові заходи забезпечення безпечної життєдіяльності та обґрунтування й забезпечення виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- сукупність загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу ОГ в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій;
- обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій.

вміти:

- оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень;
- визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;
- оцінити сталість функціонування об'єкту господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- обґрунтувати та забезпечити виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;
- забезпечити координацію зусиль виробничого колективу в попередженні виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;
- ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ і віднайти шляхи відвернення їхньої вражаючої дії використовуючи імовірнісні структурно-логічні моделі;
- оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;

- надати допомогу та консультації працівникам та населенню з практичних питань безпеки життєдіяльності та захисту у надзвичайних ситуаціях;
- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями і показниками та надавати консультації працівникам організації (підрозділу) щодо підвищення його рівня;
- аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії вражаючих факторів.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

4. Очікувані результати навчання

Програмні результати навчання:

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
КЗ-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності..

II. Фахові:

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

5. Програма навчальної дисципліни 2 семестр

Модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини

Змістовий модуль 1. Правові, нормативно-технічні та організаційні основи забезпечення

Тема 1. Категорійно-поняттєвий апарат безпеки життєдіяльності.

1. Ризик як кількісна оцінка небезпек.
2. Базові поняття: безпека, небезпека, ризик, надзвичайна ситуація, шкідливі і небезпечні виробничі чинники.
3. Аксиоми безпеки життєдіяльності.
4. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.
5. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням, територіального поширення та обсягів заподіяних, чи очікуваних збитків.
6. Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрусу, карсту, осідання ґрунту, зсувів, ерозії ґрунту.
7. Небезпечні метеорологічні явища: сильний вітер, ураган, смерч, шквали, зливи, спека, мороз, снігопад, град, ожеледиця.
8. Небезпечні гідрологічні процеси та явища: повені, паводки. Пожежі в екосистемах.
9. Біологічні небезпеки: патогенні мікроорганізми, епідемії та пандемії, інфекційні хвороби.

Література: [1-4]

Тема 2: Небезпеки в соціумі.

1. Моделі формування соціальнопсихологічних небезпек.
2. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, паливно-енергетична та сировиннопродовольча кризи, демографічна криза.
3. Основні види соціально-політичних небезпек.
4. Соціально-політичні конфлікти.
5. Види тероризму. Алкогольна та наркотична залежність.
6. Технології маніпуляції. Натовп, суїцид, зґвалтування.
7. Теорія стресу та його наслідки

Література: [1-4]

Змістовий модуль 2. Міжнародне правове співробітництво держав з забезпечення безпеки життєдіяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього		у тому числі			усього		у тому числі			с.р.
			л	п.р.	інд			л	п.р.	інд	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Змістовий модуль 1. Правові, нормативно-технічні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності.											
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат БЖД.	15	2	2		11	15	2				13
Тема 2 Небезпеки природного середовища. Техногенні небезпеки та їх наслідки.	15	2	2		11	15		2			13
Усього 1	30	4	4		22	30	2	2			26
Змістовий модуль 2. Міжнародне правове співробітництво держав з забезпечення безпеки життєдіяльності											
Тема 3. Поняттєвий апарат охорони праці.	15	2	2		11	15					15
Тема 6. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	15	2	2		11	15					15
Усього 2	30	4	4		22	30					30
Змістовий модуль 3. Основи пожежної безпеки.											
Тема 7. Основи забезпечення пожежної безпеки на ОЕ.	15	3	3		9	15	2				13
Тема 8 Навчання охороні праці.	15	4	4		7	15		2			13
Усього 3	30	7	7		16	30	2	2			26
Усього годин	90	15	15		60	90	4	4			82

Примітка. Для студентів заочної форми навчання читаються оглядові лекції за темами змістових модулів в обсягах відповідно до таблиці (розд. 4).

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – 2 год. / 1 заняття;
- підготовка до контрольних заходів – 10 год. / 1 захід
- підготовка проєктних завдань - 10 год. / 1 проєкт.

Завдання для самостійної роботи 7-й семестр

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	40	8
2	Підготовка до контрольних заходів	10	10
3.	Виконання проєктних (самостійних) завдань*	10	64
	Разом	60	82

Обов'язкова складова СРС:

1. Вплив електричного струму на організм людини.
2. Пожежна безпека, матеріали і технічні засоби повідомлення і гасіння.
3. Законодавча та нормативно-правова база України про охорону праці.

Вибіркова складова СРС (виконання завдань, які студент обирає з метою підвищення свого професійного рівня особистого рейтингу згідно ї п. 6.16 Положення):

1. Основні принципи безпеки життєдіяльності. Системно-структурний аналіз в безпеці життєдіяльності.
2. Вивчення якості води за фізико-хімічними показниками. Дослідження рН-характеристик природних розчинів. Вплив показника рН на життєдіяльність людини.
3. Надзвичайні ситуації та організація дій для їх усунення

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

1) на лекційних заняттях:

- лекція;
- пояснення;
- ілюстрування;
- демонстрація;
- відеометод;

2) на практичних заняттях:

- інтерактивні методи: ігрові методи навчання;
- Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер мультимедійні технології: робота з різними додатками (текстовими, графічними) мультимедіа – проектор Epson, проектор Полілюкс плакати, електрифіковані стенди);
- Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
- OS: Windows, Android, iOS;
- Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;

- Програмне забезпечення: MS Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet;
- ЦНАП / офіційний веб-портал адміністративних послуг
- Інформаційний ресурс: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/civilnij-zahist-ta-bezpekazhittiediyalnosti>
- Система електронного навчання Moodle

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
ДФН 2-1,5 ЗФН 5-3	Студент вільно володіє нормативно-правовою базою України з питань цивільного захисту, новітньою теорією, методами і технологією з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.
ДФН 1 ЗФН 5-3	Студент знає нормативно-правову базу України з питань цивільного захисту, новітню теорію, методи і технологію з прогнозування НС, побудову моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захист персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків
ДФН 0,5 ЗФН 2-1	Студент має уявлення про нормативно-правову базу України з питань цивільного захисту, новітню теорію, методи і технологію з прогнозування НС, побудову моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захист персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.
0	студент має знання та вміння нижче рівня, визначеного оцінкою «незадовільно».
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 60 балів (45 відповідей по 1,5 бали ДФН, 24 відповіді по 2 бали ЗФН).</i>	

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання
10	Бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, вирішив 95-100% із запропонованого набору тестових завдань; вміє пов'язати теорію з практикою
8	Добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але

	припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного; вирішив 80-94% із запропонованого набору тестових завдань; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.
6	В основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми або дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у ЗВО невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; вирішив 60,5-79% із запропонованого набору тестових завдань; володіє тільки обов'язковим мінімумом виконання практичного завдання, ознайомлений із технікою виконання
4	Студент опанував навчальний матеріал теми, але не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, вирішив менше, ніж 60,5% із запропонованого набору тестових завдань, не володіє практичною навичкою. практичні навички не сформовані
2	Студент вирішив менше, ніж 30% із запропонованого набору тестових завдань, не володіє практичною навичкою. практичні навички не сформовані.
0	Студент не виконує роботи.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30/20 балів (7 робіт по 10/5 балів ДФН, 30/60 балів ЗФН по 10/5 балів).

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН 10 ЗФН	студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає навчальній програмі дисципліни; вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних рішеннях, може аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь («відмінно»)
ДФН 9-8 ЗФН	студент демонструє гарні знання, добре володіє навчальним матеріалом, що відповідає навчальній програмі дисципліни; вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності («дуже добре»)
ДФН 8-5 ЗФН	студент в загальному добре володіє навчальним матеріалом, знає його основні, що відповідають навчальній програмі дисципліни; вміє пояснити основні положення виконаних завдань, та дати правильні відповіді про зміну результату при заданій зміні вихідних параметрів; помилки у відповідях не є системними («добре»)
ДФН 4-3 ЗФН	студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений навчальною програмою дисципліни, розуміє постановку стандартних практичних завдань; розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, але допускає значну кількість неточностей і помилок, які може усунути за допомогою викладача («задовільно»).
ДФН 3-1 ЗФН	студент має певні знання, передбачені в навчальній програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий; з труднощами розуміє основні положення, що є

	визначальними в курсі та постановку стандартних практичних завдань («достатньо»)
ДФН 0 ЗФН	студент може відтворити окремі фрагменти з курсу; відповіді в більшості є невірними і необґрунтованими; відсутня цілісність розуміння навчального матеріалу з дисципліни («незадовільно з можливістю повторного складання»)
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10/10 балів (для ДФН, 10/24 балів для ЗФН)

2-й -семестр

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	20x2 бали = 40 балів	4x10 балів = 40 балів
Самостійна (проектна) робота	3x10 балів = 30 балів	3x10 балів = 30 балів
Контрольна (письмова) робота	1x30 балів = 30 балів	1x30 балів = 30 балів
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

2-й семестр

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	20
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10
ЗМ 2	T1	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	
	T2	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10
ЗМ 3	T1	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	20
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10

Контрольна робота	Контрольна робота	30	Контрольна робота	30
Підсумковий контроль	Залік		Залік	
Сума		100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять: мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації, ілюстрація); відеоматеріали (навчальні відеоматеріали).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Абільтарова Е. Н. А Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії: навч.-метод. посібник / Е. Н. Абільтарова, М. С. Корець, С. М. Яшанов. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 409 с.
2. Безпека життєдіяльності / за ред. В. Цапка. К.: Знання-Прес, 2003. 397 с.
3. Безпека життєдіяльності / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмуратов та ін. К.: Центр учбової л-ри, 2013. 448 с.
4. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний. К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ2000», 2001. 320 с.
5. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / І.П. Пістун. Суми: Вид-во «Університетська книга», 1999. 301 с.
6. Січко В.М., Тубальцев А.М. Безпека життєдіяльності: навчально-методичний посібник / В.М. Січко, А. М. Тубальцев. Миколаїв : СПД Румянцева, 2025. 422 с.
7. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: навчальний посібник / Р.С. Яким. Львів: Вид-во «Бескид Біт», 2005. 304 с.

Додаткова

1. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: навч. посіб. / Д.В. Зеркалов. К.: Основа, 2016. 267 с.
2. Зеркалов Д.В. Практичні заняття з дисципліни «Безпека життєдіяльності»: навч. посіб. / Д.В. Зеркалов. К.: Міжнарод. фін. ун-т, 2013. 83 с.
3. Маруненко І. М. В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт / І. М. Маруненко, М. М. Шеремета, Г.І. Волковська, Г. В. Кобеньок. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 47 с.
4. Станіславчук О.В. Безпека життєдіяльності: практикум / О.В. Станіславчук, О.Б. Горностай, В.М. Маринич. Львів: Сполом, 2016. – 183 с.

Інформаційні ресурси

1. Безпека життєдіяльності [Електронний ресурс] / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмуратов та ін. К.: Центр учбової л-ри, 2013. 448 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1041986/>
2. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник [Електронний ресурс] / І.П. Пістун. – Суми: Вид-во «Університетська книга», 1999. 301 с. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2191331/>

3. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Р.С. Яким. Львів: Вид-во «Бескид Біт», 2005. 304 с. URL: https://www.studmed.ru/yakim-rs-bezpeka-zhittyedyalnost-lyudiniukr-mova_948c3f2351b.html